

bode pričel pa dobro delati s prosto in radostno voljo, ter se poslednje iz prostega pričanja t. j. na podlogi svoje vesti odločil vse svoje življenje posvetiti v občni blagor človeštva. Na ta način se pripelje rejenec k nrajnej prostosti, katera ga v resnici tudi v pravem pomenu oprostuje, ker si pridobi nrajnost v njegovem duhu prvo in naj višjo oblast. Mladeneč more potem nadarjen z naravnimi duševnimi in telesnimi zmožnostmi, z lepimi nrajnimi lastnostmi in s čednostmi brez skrbi stopiti v popačeni svet, kjer bode s pridobljeno svojo nrajno prostostjo in s trdnim značajem vse skušnjave zapeljivega sveta brez vsake težave premagati mogel.

Anton Derganeec.

Kako je učiteljem delovati v večrazrednicah?

Večrazredna šola prisposodbljati se dá sestavljenemu stroju. Ta svojega dela nikakor dostojno in pravilno izvesti ne more, ako mu kateri njegovih delov sodelovanje odreče, ali pa, če mu le površno pomaga. Jednako je na večrazrednici. Če se tu hoče doseči kaj povoljnega vspeha t. j. ako ji je mar, da svoje gojence dovéde do jednako mernega izobraženja; potem je pred vsem potrebno, da se učitelji, delajoči na večrazrednici, vse-skozi sporazumijo, da je vse njih delovanje jednotno, harmonično, skratka, da jedna učna moč drugej kolikor toliko pomóre v dosego nameravanega cilja. Mogoče, da se učitelji na večrazrednici v političnih in drugih zasebnih nazorih ne zlagajo, da so torej raznih misli zunaj šole, v šoli pa ta raznomišljenost pogubonosnega svojega vpljiva imeti ne sme. V delokrogu svojem naj bodo zmérom taktnega, složnega delovanja! — Pri težavnem svojem delu pa naj uporabljajo vsako sredstvo, ki bi utegnulo jim zboljšati vspeh, olajšati delo samo.

1) Pred vsem imajo se obhajati postavno zaukazane mesečne konference. V teh se učitelji posvétujejo o rabi učnih in odgojilnih pripomočkov itd. O čem vse da se tu razgovarja, pač ni treba na drobno še posebej poudarjati, ker to itak natančno določuje naša šolska postava. V teh mesečnih skupščinah upoznajo se učitelji mej sabo in v mejsebojnem prijateljskem pomenkovanji ojačijo se za mučni svoj posel, ter se takó tim veseleje lotijo dela v zavésti skupnosti, katero vzbujati in vtrditi je ravno glavna naloga mesečnih konferenc.

2) Nadalje naj se potruđi vsak učitelj — kolikor le mogoče, — da se bode ravnal pri pouku po učnem črtéžu. Učitelj višjega razreda naj se briga za tó, kar obdeláva óni v nižjem, in nižjega razreda učitelj naj pa postavi ónemu v višjem dostojno podlogo; da bode ta pričeto lahko nadaljeval, na temelju uže postavljenem lahko naprej zidal, a ne da bi moral temelj si postaviti še-le sam. Utegnilo bi se ugovarjati: „Vsak učitelj je odgovoren za svoj razred“. Istina to. A pri večrazrednicah veljá pa tudi še izrek: „Vsi učitelji pa so odgovorni za vso šolo!“, kajti ta se ne sodi le po vspehu posamnih razredov oziroma učiteljev, — ampak po vspehu v obče: zató naj pa vsi delujejo na to, da bo vsak v svojem razredu lahko neovirno in sigurno mogel poučevati. Da se pa to zgoditi more, zavladati morata složnost in mejsebojna pomoč mej učiteljstvom!

3) Naravna posledica prejštoječe točke je, da naj vsak učitelj vestno in resnično vselej vknjižuje v tednik, kar je predelal učne tvarine. Če je tednik pri vseh učiteljih resničen in natančen, potem bode gotovo vsak učitelj v svojem razredu ložeje poučeval, kajti vedel bo, kaj ima opustiti, kaj dopolniti, kaj manj obširno razpravljati itd.

4) Ako učitelji drug drugemu zaupajo, potlej je tudi zelo koristno, ako časi — kadar pač ravno nanese prilika — jeden učitelj drugega posluša pri poučevanji (hospitfra). Nihče preveč ne zná, a nobeden takó malo, da bi se od njega kaj ne naučil.

Učitelj, kojemu je resno mar za svoj posel in nadaljno svoje naobražanje, bode tako poslušanje le odobraval. Upoznanja je treba, vsestranskega upoznanja mej delavci na istem polji!

Sploh naj uporabljujejo učitelji na takih šolah vsa sredstva, ki bi jim mogla kaj koristiti pri njih vkupnem delu. Prava bratovska ljubezen naj zavlada mej njimi. Vedno naj bode si v svesti učiteljstvo na večrazrednici pomenljivih besed dr. Karola Schmidta: „Smoter, ki ga ima doseči odgojnik, je vélik in vzvišen; pot do tega pa je trnjeva in polna muk. Nasprotno pa je njegovo delo višje cene, nego vse drugo, po čemur hrepeni človek, kar si sicer osvoji“.

Složno tedaj se mora hoditi po trnjevej poti, ako se hoče dospeti do zaželjenega smotra! „Sloga jedino pravo moč rodi“.

— k. —

Novice

pa

Dr. Janez Bleiweis.

Temu namenu zvest je dr. Bleiweis Novicam vže 12. t. j. — prvi slovenski list brez cenzure — opisal z rudečim vencem na prvi strani, kjer razlaga, kaj je konstitucija t. j. „vladija, ktera pripusti, de prihodnjic ne bo le samo gospóska, temuč de bojo tudi deželni in mestni stanovi, ki bojo zató od ljudstva izvoljeni, pravico imeli govoriti, svoje želje in vošila v prihodnjih postavah in davkih pred tronam Cesarja odkritoserčno razodeti, in pa tudi zvediti, kakó in kam se deržavno premoženje vsako leto obračuje“. — Potem razklada, kaj je bila censura t. j. tiskarna sodnica, brez ktere dovoljenja se noben list ni smel tiskati. „Zdaj bomo tedej prosto pisali, kar bomo hotli, de bo le resnično in pravično. Oj, to je neizrečena dobrota, de nam niso usta več zavezane! Odsihmal bomo smeli v Novicah in kjer bodi brez ovinkov in brez zaderžkov vsako resnično napčenost in krivičnost očitno razglasiti in škodljive napake od kodar koli bojo prišle, med ljudstvo dati, de se bojo napčenosti in krivice po ti očitni poti zatirale, odvrčale, poboljšale. Iz tega cesarskiga sklepa vsak lahko presodi sedanji imenitni stan vredništva očitnih časopisov in Novic! Mi pa se v ti nam dodeljeni dobroti ne bomo prevzeli, z mirno kervijo se bomo vedno za resnico in pravico poganjali, poštemu človeku nikdar ne bomo škodovali, marveč se bomo za-nj potegovali, hudobijam pa in terdovratnim hudobnežem ne bomo prizanesli, temuč jih bomo očitno svarili in grajali. Mir in edinst, vera, in ljubezin do Cesarja in naše drage domovine pa nam bodo tudi prihodnjic poglavitne vodila!“ — Naposled pa kaže, kaj je národna straža in nje pravi namen, sam tovarš perve kompanije narodne straže v Ljubljani, ter opominja, kako se za tolike dobrote skazujmo hvaležne.

„Za našiga Cesarja kri in življenje!... Cesar nas ne smejo zapustiti! — je klical dr. Bleiweis l. 1848, in krepkim besedam J. Koseskega str. 88: ... „Kjer so Cesar, tam so serca naše... Dunaj sam na sebi ni naš gospodar; Cesar z vlado svojo nam ukazujejo, nej stanujejo v tem ali v drugim mestu“ — pristavlja živo prošnjo, „de nam je zdej edinst in sprava z vsimi narodi našiga cesarstva nar bolj potrebna. Zdej ni čas enostranske ločitve in samosvojnih razpertij med Slovenci in Nemci — zakaj naše Cesarstvo je v silni nevarnosti... Bratovska edinst med Slovenci in Nemci in vsimi družimi narodi našiga Cesarstva nam bo dala našiga Cesarja nazaj — nam bo dala moč; moč pa nam bo dala varnost in mir, po katerim vsak resničen prijatelj domovine hrepeni!“